

Sławomir Kowalski

FUNKCJONOWANIE SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH W POLSCE W WARUNKACH KRYZYSU

1. Rys historyczny

Idea tworzenia wolnych stref ekonomicznych nie jest nowa. Warunki fiskalne dla prowadzenia działalności gospodarczej w tych strefach są bardziej liberalne niż na pozostałym obszarze danego kraju. Zgodnie z szacunkami Banku Światowego, na świecie funkcjonuje około 3000 obszarów o charakterze wolnych stref ekonomicznych. Zachęty inwestycyjne oferowane w wolnych strefach to m.in. redukcja lub zwolnienie z podatku dochodowego, możliwość zastosowania przyspieszonej amortyzacji oraz dotacje inwestycyjne. Wolne strefy ekonomiczne powinny przyciągać bezpośrednio inwestycje zagraniczne oraz skutkować zwiększeniem wartości eksportu w bilansie handlowym danego państwa.

W Polsce pomysł utworzenia administracyjnie wyodrębnionych wolnych stref ekonomicznych, zwanych specjalnymi strefami ekonomicznymi powstał w połowie lat 90. i wiązał się z próbą złagodzenia bezrobocia strukturalnego w regionach szczególnie dotkniętych tym zjawiskiem. Środkiem do osiągnięcia tego celu miało być skierowanie inwestycji do regionów najmniej rozwiniętych poprzez zagwarantowanie przedsiębiorcom korzystnych warunków prowadzenia działalności, w szczególności zaś zwolnienie ich z podatku dochodowego. W zamian mieli realizować nowe przedsięwzięcia gospodarcze i tworzyć nowe miejsca pracy¹.

Dodatkowymi celami tworzenia specjalnych stref ekonomicznych były m.in. przełamywanie monokultury przemysłu i dywersyfikacja struktury produkcji w regionach, aktywizacja otoczenia gospodarczego stref, rozwój gospodarczy regionów, jak również cele o charakterze typowo fiskalnym, jak na przykład wzrost wpływów budżetowych z tytułu podatku VAT.

¹ B. Majchrzak, *Specjalne strefy ekonomiczne*, Raport z badania opinii wraz z komentarzem, PBS, Warszawa 2011, s. 2.

2. Podstawy prawne funkcjonowania SSE

Specjalne strefy ekonomiczne (SSE) to administracyjnie wyodrębnione obszary, w których inwestorzy – zarówno krajowi, jak i zagraniczni – mogą prowadzić działalność gospodarczą.

Zasady funkcjonowania przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane do końca 2000 r. określa ustawa z 2 października 2003 r. *o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.). Zgodnie z nią grupa MSP miała prawo do zwolnienia podatkowego w oparciu o przepisy funkcjonujące przed 2001 r., przy czym okres korzystania ze zwolnienia został skrócony – w zależności od wielkości przedsiębiorcy – do końca 2011 r. lub 2010 r. Średni przedsiębiorcy utracili prawo do zwolnienia podatkowego z końcem 2010 r., a mali przedsiębiorcy rok później.

Grupa dużych przedsiębiorców działa w systemie prawnym obowiązującym od 2001 r., przy czym dla wszystkich zezwoleń wydanych do końca 1999 r. obowiązuje intensywność pomocy wynosząca 75%, a dla zezwoleń wydanych w 2000 r. – 50%. W przypadku przedsiębiorców z sektora motoryzacji pomoc nie może przekroczyć 30% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Obecne zasady udzielania pomocy w strefach, określone rozporządzeniem RM z 10 grudnia 2008 r. *w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych* (Dz. U. Nr 232, poz. 1548, z późn. zm.), są tożsame z przepisami Komisji Europejskiej zawartymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 9.8.2008)².

3. Istota funkcjonowania SSE

Podstawową formą pomocy dla przedsiębiorców inwestujących w SSE jest zwolnienie z opodatkowania dochodów z działalności prowadzonej na terenie SSE. Na początku funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych zwolnienie obejmowało całość dochodu z działalności strefowej przez okres dziesięciu lat od momentu rozpoczęcia działalności w strefie, natomiast po upływie tego okresu do końca istnienia strefy – 50% dochodu strefowego³.

Wraz z kolejnymi zmianami prawa, zakres zwolnienia podatko-

² *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 4.

³ T. Gałka (red.), *Specjalne Strefy Ekonomiczne, 10 lat w Polsce*, PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., Warszawa 2008, s.13.

wego stopniowo ulegał ograniczeniu. W szczególności, perspektywa przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej oraz stwierdzona podczas negocjacji akcesyjnych niezgodność zwolnienia podatkowego dla działalności strefowej z zasadami przyznawania pomocy publicznej w UE wymogły na polskim rządzie zmiany w zakresie sposobu przyznawania pomocy w tej formie, jak również zmianę zasad korzystania z pomocy dla przedsiębiorców już posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w strefie.

Zwolnienie podatkowe w SSE stanowi obecnie formę regionalnej pomocy państwa, której celem jest promowanie inwestycji produkcyjnych lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z inwestycją.

Powyższe cele znajdują wyraz w konstrukcji zwolnienia. Zwolnienie nie obejmuje już całości dochodu strefowego, lecz jest ograniczone limitem, kalkulowanym jako określona - zależna od lokalizacji inwestycji - część poniesionych przez inwestora tzw. „kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą”. Zgodnie z celami promowanymi przez przepisy strefowe, kosztami tymi mogą być koszty nowej inwestycji lub koszty utworzenia nowych miejsc pracy w związku z nową inwestycją. Koszty nowej inwestycji obejmują wydatki na grunty, budynki i budowle oraz maszyny i urządzenia - jak również przy zachowaniu szczególnych warunków - koszty inwestycji w aktywa niematerialne i prawne. Koszty utworzenia nowych miejsc pracy są liczone jako dwuletnie koszty pracy nowo zatrudnionych pracowników i obejmują płace brutto powiększone o obowiązkowe koszty pozapłacowe.

Z kolei aspekt regionalności pomocy przejawia się w pojęciu „intensywności pomocy” - tzn. procentowo wyrażonej relacji dostępnej dla inwestora wielkości pomocy w stosunku do poniesionych przez niego wydatków kwalifikujących się do objęcia pomocą. Intensywność pomocy dla poszczególnych regionów kraju została ustalona w mapie pomocy regionalnej i jest wyższa w regionach o niższym poziomie zaможności. W ten sposób lokowanie inwestycji w biedniejszych regionach kraju jest premiowane wyższą wielkością dostępnej pomocy.

4. Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce

W Polsce istnieje 14 specjalnych stref ekonomicznych (tabela 1).

Przedsiębiorcy lokujący swe inwestycje na terenie SSE mogą korzystać z pomocy publicznej, udzielanej w formie zwolnień z podatku dochodowego, z tytułu:

- kosztów nowej inwestycji lub
- tworzenia nowych miejsc pracy.

Wielkość pomocy zależy od maksymalnej intensywności pomocy określonej dla obszaru, gdzie realizowana jest inwestycja oraz wielkości kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą.

Maksymalna intensywność pomocy w przypadku inwestycji realizowanych na terenie województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, opolskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, lubuskiego, łódzkiego i kujawsko-pomorskiego wynosi 50%, w pozostałych województwach - 40%. Wyjątek stanowi Warszawa w przypadku, której pułap ten wynosi 30%.

Ponadto pomoc udzielaną małym przedsiębiorcom podwyższa się o 20 punktów procentowych, natomiast średnim - o 10 punktów. Nie dotyczy to przedsiębiorców działających w sektorze transportu.

Wielkość pomocy z tytułu kosztów nowej inwestycji oblicza się jako iloczyn maksymalnej intensywności pomocy określonej dla danego obszaru i kosztów inwestycji kwalifikujących się do objęcia pomocą.

Korzystanie z pomocy z tego tytułu wymaga:

- prowadzenia działalności gospodarczej przez okres nie krótszy niż 5 lat,
- utrzymania własności składników majątku, z którymi były związane wydatki inwestycyjne, przez okres 5 lat, przy czym okresy te ulegają skróceniu do 3 lat w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw.

Koszty nabycia środków trwałych ponoszone przez dużych przedsiębiorców zostaną objęte pomocą wyłącznie w odniesieniu do nowych środków trwałych. Wielkość pomocy z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją oblicza się jako iloczyn maksymalnej intensywności pomocy i dwuletnich kosztów płacy brutto nowo zatrudnionych pracowników, powiększonych o wszystkie obowiązkowe płatności związane z ich zatrudnieniem. Przedsiębiorca korzystający z pomocy z tego tytułu jest zobowiązany utrzymać nowo utworzone miejsca pracy przez okres 5 lat, a w przypadku małych i średnich firm - 3 lat.

Inny sposób kalkulowania wielkości pomocy dotyczy dużych projektów inwestycyjnych (tj. takich których koszty kwalifikowane przekraczają kwotę 50 mln euro) i jest on wyrażony wzorem wskazanym w rozporządzeniu określającym zasady udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom działającym na terenie SSE.

Podstawą do korzystania z pomocy publicznej jest zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie SSE. Zezwolenia wydają spółki zarządzające strefami w drodze przetargu łącznego lub rokowań. Zasady i sposób przeprowadzania przetargów i rokowań określają - odrębnie dla każdej strefy - *rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z 2004 r. w sprawie przetargów i rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć, które mają być podjęte przez przedsiębiorców na terenie strefy.*

Tabela 1. Obszar specjalnych stref ekonomicznych w Polsce

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy w ha	Lokalizacja strefy
1	Kamiennogórska dolnośląskie, wielkopolskie	367,1385	miasta: Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, Zgorzelec gminy: Dobroszyce, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubawka, Nowogrodzic, Prusice, Żmigród
2	Katowicka śląskie, małopolskie, opolskie	2 004,8292	miasta: Bielsko-Biała, Bieruń, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Knurów, Lubliniec, Orzesze, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Tychy, Zabrze, Zawiercie, Żory gminy: Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Godów, Gogolin, Kietrz, Koniecpol, Krapkowice, Myślenice, Pawłowice, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Ujazd
3	Kostrzyńsko-Słubicka lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie	1 454,4741	miasta: Białogard, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, Poznań, Zielona Góra gminy: Barlinek, Buk, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Dobiegniew, Goleniów, Gryfino, Gubin, Kargowa, Karlino, Krobia, Lubsko, Łobez, Międzyrzecz, Nowy Tomyśl, Police, Przemęt, Rzepin, Skwierzyzna, Słubice, Stęszew, Sulęcín, Swarzędz, Wronki, Zielona Góra
4	Krakowska małopolskie, podkarpackie	558,7185	miasta: Bochnia, Bukowno, Kraków, Krosno, Limanowa, Nowy Sącz, Oświęcim, Tarnów gminy: Andrychów, Bochnia, Boguchwała, Chełmek, Dobczyce, Gdów, Książ Wielki, Niepolomice, Skawina, Słomniki, Wolbrom, Zabierzów, Zator
5	Legnicka dolnośląskie	1 041,8413	miasta: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, Złotoryja gminy: Chojnów, Gromadka, Legnickie Pole, Miękinia, Polkowice, Prochowice, Przemków, Środa Śląska

cd. Tabeli nr 1

6	Łódzka łódzkie, wielkopolskie, mazowieckie	1 276,6303	miasta: Bełchatów, Koło, Konstantynów Łódzki, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów gminy: Aleksandrów Łódzki, Brójce, Grodzisk Mazowiecki, Kleszczów, Koluński, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, Sławno, Słupca, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Żabia Wola, Żychlin
7	Mieiecka podkarpackie, małopolskie, lubelskie	1 246,0021	miasta: Dębica, Gorlice, Jarosław, Leżajsk, Krosno, Lubaczów, Lubartów, Lublin, Mielec, Radzyń Podlaski, Rzeszów, Sanok, Szczecin, Zamość gminy: Dębica, Głogów Małopolski, Jarosław, Kolbuszowa, Laszki, Leżajsk, Ostrów, Ropczyce, Trzebowniko, Zagórz
8	Pomorska pomorskie, kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie	1 323,2310	miasta: Bydgoszcz, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Kwidzyn, Malbork, Piła, Rypin, Stargard Szczeciński, Starogard Gdański, Tczew, Toruń gminy: Barcin, Chojnice, Człuchów, Gniewino, Kowalewo Pomorskie, Krokowa, Łysomice, Sztum, Świecie, Tczew i Wąbrzeźno
9	Słupska pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie	824,3522	miasta: Koszalin, Słupsk, Szczecinek, Ustka, Wałcz gminy: Biesiekierz, Debrzno, Kalisz Pomorski, Karlino, Polanów, Słupsk, Tychowo, Żukowo
10	Starachowicka świętokrzyskie, mazowieckie, opolskie, łódzkie, lubelskie	612,9051	miasta: Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Puławy, Skarżysko-Kamienna, Starachowice gminy: Iłża, Końskie, Mniszków, Morawica, Piekoszów, Sędziszów, Stąporków, Suchedniów, Stąporków, Szydłowiec, Tułowice
11	Suwalska podlaskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie	342,7662	miasta: Białystok, Elk, Grajewo, Suwałki gminy: Goldap, Małkinia Górna, Suwałki

cd. Tabeli nr 1

12	Tarnobrzaska podkarpackie, mazowieckie, świętokrzyskie, lubelskie, dolnośląskie	1 632,3147	miasta: Jasło, Kraśnik, Łuków, Pionki, Przemysł, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski gminy: Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jasło, Jedicze, Koberzyce, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Ryki, Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wyszków
13	Wałbrzyska dolnośląskie, opolskie, wielkopolskie, lubuskie	2 073,7202	miasta: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżonów, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Pilawa Górna, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław gminy: Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Długołęka, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, Kluczbork, Kłodzko, Koberzyce, Kościan, Krotoszyn, Namysłów, Nowa Ruda, Nysa, Oława, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Twardogóra, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie i Żarów.
14	Warmińsko-Mazurska warmińsko-mazurskie, mazowieckie	914,5089	miasta: Bartoszyce, Ciechanów, Elbląg, Iława, Lidzbark Warmiński, Mława, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Ostrołęka, Ostróda, gminy: Barczewo, Bartoszyce, Ciechanów, Dobrze Miasto, Iłowo-Osada, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orzysz, Pastęk, Piecki, Pisz, Szczytno, Wielbark
	Razem	15 673,4323	

Źródło: www.mg.gov.pl, data dostępu 15.10.2012

5. Efekty funkcjonowania SSE

Tabela 2 przedstawia informacje o liczbie zezwoleń (narastająco) na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych, które zostały wydane w latach 2009 – 2011 od początku funkcjonowania stref. Z ogólnej liczby ważnych zezwoleń najczęściej przypadło na strefę katowicką (211), a następnie wałbrzyską (174 zezwoleń), mielecką (162), łódzką (154), tarnobrzyską (135)

i kostrzyńsko-słubicką (124). Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie wspomnianych sześciu stref posiadali ponad 65% wszystkich ważnych zezwoleń.

Tabela 2. Liczba ważnych zezwoleń w latach 2009-2011 (narastająco).

Lp.	Strefa	2009	2010	2011
1.	Kamiennogórska	41	46	50
2.	Katowicka	192	201	211
3.	Kostrzycko – Słubicka	106	112	124
4.	Krakowska	54	58	66
5.	Legnicka	53	53	49
6.	Łódzka	121	142	154
7.	Mielecka	128	150	162
8.	Pomorska	68	75	85
9.	Słupska	47	45	52
10.	Starachowicka	73	70	73
11.	Suwalska	53	56	60
12.	Tarnobrzaska	115	121	135
13.	Wałbrzyska	141	159	174
14.	Warmińsko – Mazurska	61	66	71
Razem		1253	1354	1466

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 9.

Od początku funkcjonowania stref do końca 2011 r. przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia ponieśli nakłady inwestycyjne o wartości 79,7 mld zł. (tabela 3). W stosunku do roku 2010 inwestycje wzrosły o ponad 6,4 mld zł, tj. o 8,8%. Tempo wzrostu skumulowanej wartości inwestycji spadło jednak o 1,2 pkt. proc. w porównaniu z relacją 2010/2009.

Tabela 3. Poniesione nakłady inwestycyjne w mln zł (narastająco).

Lp.	Strefa	2009	2010	2011	Udział stref w łączonych nakładach 31.12.2012 (w %)
1.	Kamiennogórska	1 436,2	1 551,1	1 667,2	2,09
2.	Katowicka	16 025,3	16 869,6	18 154,6	22,79
3.	Kostrzycko – Słubicka	3 332,7	3 786,3	4 215,5	5,29
4.	Krakowska	1 564,1	1 655,7	1 773,8	2,23
5.	Legnicka	4 257,6	4 568,8	4 889,0	6,14
6.	Łódzka	7 163,8	8 184,8	9 033,1	11,34
7.	Mielecka	4 177,1	4 690,3	5 097,0	6,40
8.	Pomorska	5 910,1	6 727,4	7 298,9	9,16
9.	Słupska	769,1	963,6	1 106,5	1,39

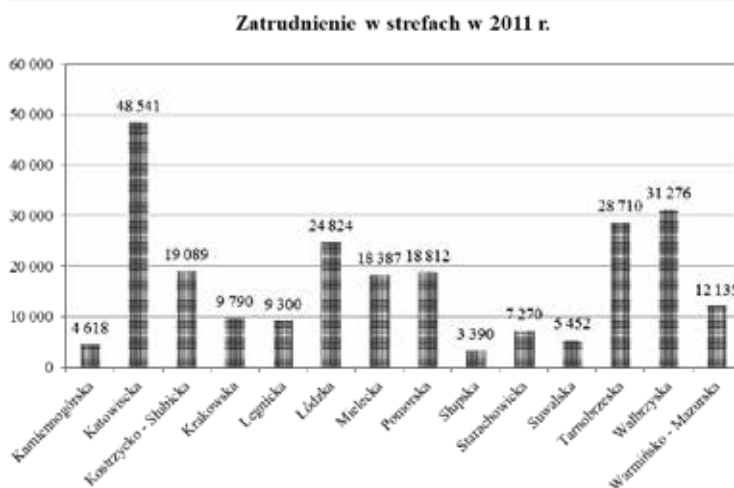
10.	Starachowicka	1 260,2	1 528,9	1 621,0	2,03
11.	Suwalska	1 376,5	1 474,9	1 596,7	2,00
12.	Tarnobrzaska	5 459,4	6 081,4	6 792,9	8,53
13.	Wałbrzyska	11 219,8	12 105,4	13 095,0	16,44
14.	Warmińsko – Mazurska	2 637,8	3 033,4	3 328,9	4,18
	Razem	66 589,7	73 221,6	79 670,1	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 11.

Największy udział w łącznej kwocie inwestycji miały strefy: katowicka – 22,8%, wałbrzyska – 16,4% i łódzka – 11,3%, natomiast najmniejszy (na poziomie 1,4%) – strefa słupecka.

Strefą dominującą pod względem **zatrudnienia**, podobnie jak w przypadku inwestycji, była strefa katowicka, której udział w zatrudnieniu ogółem na terenie stref stanowił w 2011 r. ponad 20%, m.in. dzięki inwestycjom TRW Polska tworzącym 4 603 miejsc pracy, General Motors Manufacturing Poland – 2862, LEAR Corporation Poland II – 1185. Na drugiej pozycji uplasowała się strefa wałbrzyska, z udziałem wynoszącym ponad 13%, m.in. za sprawą takich spółek jak: Mahle Polska zapewniającej 2966 etatów, Electrolux Poland – 2401, Faurecia Wałbrzych – 2232. Na kolejnym miejscu znalazła się strefa tarnobrzaska, której udział w zatrudnieniu wyniósł blisko 12%, m.in. dzięki takim przedsiębiorcom jak: Heesung Electronics Poland, Polimex-Mostostal, LG Display Poland, LG Electronics Wrocław oraz strefa łódzka z ponad 10-procentowym udziałem, w dużej mierze za sprawą: Indesit, Dell, Hutchinson, Ferax, Gillette (wykres 1).

Wykres 1. Zatrudnienie w specjalnych strefach ekonomicznych w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 15.

Struktura branżowa inwestycji w strefach została określona na poziomie działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług ustanowionej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz.U. Nr 207, poz. 1293, z późn. zm.).

W 2011 r. **struktura inwestycji** (tabela 4) uległa nieznacznej zmianie w stosunku do lat ubiegłych. Na czołowych pozycjach znalazły się same dziedziny działalności, przy czym dział 28, tj. *produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych*, przesunął się o dwa miejsca do góry, zwiększając swój udział w wartości inwestycji z 4,3% do 4,7%. Ponadto dział 18 – *usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji*, wyprzedził dział 21 – *podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne*.

Tabela 4. Struktura branżowa inwestycji

Nazwa działu	Nakłady inwestycyjne (w mln zł)	Udział w łącznych nakładach (w %)
Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	19930,65	25,02
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	7957,31	9,99
Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7464,01	9,37
Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	6189,13	7,77
Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	5873,63	7,37
Papier i wyroby z papieru	5462,57	6,86
Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	3714,38	4,66
Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego	3643,91	4,57
Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	3273,59	4,11
Chemikalia i wyroby chemiczne	3016,84	3,79
Artykuły spożywcze	2779,22	3,49
Usługi związane z działalnością wydawniczą	1809,04	2,27
Meble	1635,46	2,05
Metale	1523,11	1,91
Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	1063,90	1,34
Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	935,75	1,17
Magazynowanie i usługi wspomagające transport	844,19	1,06
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	749,32	0,94
Napoje	487,31	0,61

Wyroby tekstylne	211,58	0,27
Energia elektryczna, paliwa gazowe, para wodna, gorąca woda i powietrze do układów klimatyzacyjnych	171,45	0,21
Pozostałe	933,83	1,17
Razem	79670,18	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 21.

Ponad 25% łącznych nakładów inwestycyjnych ponieśli przedsiębiorcy reprezentujący sektor motoryzacyjny. Jest to rezultat zbliżony do roku 2010, w którym udział wspomnianych firm był nieznacznie wyższy, tj. o 0,3%. Drugie miejsce zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – blisko 10% wartości inwestycji (wobec 9,7% w 2010 r.), a trzecie – producenci wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 9,4% (9,2% w 2010 r.). Na kolejnych pozycjach, tak jak w roku ubiegłym, uplasowali się producenci wyrobów metalowych, którzy nieznacznie wyprzedzili producentów komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych. Ich udział w ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych wynosił odpowiednio 7,8% i 7,4% (w 2010 r. – 7,7% i 7,2%)⁴.

Podsumowanie

Atrakcyjność lokalizacji, dogodna infrastruktura oraz zwolnienia z podatku dochodowego to czynniki, które w okresie spowolnienia gospodarczego z pewnością miały wpływ na decyzje biznesowe inwestorów.

Rezultat działalności SSE: od początku funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych napłynęło do stref około 10,4% Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych, najefektywniejsze narzędzie wsparcia inwestycji, realny wzrost zatrudnienia w strefach i poza strefami, napływ nowych technologii, wprowadzenie nowych metod zarządzania, wpływ na rozwój regionów, tworzenie się specjalizacji branżowej, która może być załączkiem klastrów sektorowych.

⁴ *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 21.

Bibliografia:

1. Gałka T. (red.), *Specjalne Strefy Ekonomiczne, 10 lat w Polsce*, PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., Warszawa 2008.
2. *Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012.
3. *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009.
4. Majchrzak B., *Specjalne strefy ekonomiczne*, Raport z badania opinii wraz z komentarzem, PBS, Warszawa 2011.
5. Michna M. i in., *Specjalne strefy ekonomiczne*, KMPCG, Warszawa 2011.

FUNCTIONING OF ENTERPRISE ZONES IN POLAND IN CONDITIONS OF THE CRISIS

Key words: enterprise zones, economy, regions, enterprises, entrepreneurship, investments

Summary

Attraction of the location, the attractive infrastructure and exemptions from the income tax are factors which in the period of economic slowing down certainly affected business decisions of investors.

Result of SSE activity: from the beginning of functioning of enterprise zones flowed into zones about 10.4% of the foreign direct investment, the most effective tool of supporting investment, an real increase in employment in zones and outside zones, inflow of new technologies, implementing new management methods, impact on development of regions, formation of the trade specialization which can be an ovule of sector clusters.